

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060202

DOM
2015-10-22
Stockholm

Mål nr
P 2701-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-03-03 i mål nr P 5461-14,
se bilaga

KLAGANDE

Nordens Ljus AB

Ombud: Advokaten N H

MOTPART

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun
Box 8314
104 20 Stockholm

SAKEN

Tidsbegränsat bygglov för pråm på fastigheten X i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1220435

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nordens Ljus AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av underinstansernas avgöranden, ska bevilja bygglov i enlighet med ansökan.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har hänvisat till vad som framförts i underinstanserna och har tillagt huvudsakligen följande. Mark- och miljödomstolen har baserat sin bedömning på en fråga som inte har varit föremål för någon synlig prövning eller motivering vare sig hos nämnden eller hos länsstyrelsen. Att bolagets avvecklingsplan skulle vara begränsad till ett önskemål om återflytt till Museikajen är inte korrekt. Domstolen synes helt ha förbisett bolagets skrivelse till stadsbyggnadskontoret daterad den 22 januari 2014. Bolaget har där redovisat en avvecklingsplan som innehåller följande tre konkreta lösningsalternativ, angivna i rangordning: 1) återflytt till Museikajen, 2) flytt till annan plats, 3) avveckling av verksamheten innefattande en försäljning och därmed flytt av pråmen. Av avvecklingsplanen följer att bolagets behov av bygglov är begränsat i tid och att bolaget avser att använda tiden till att utreda vilket av de tre lösningsalternativen som bolaget måste välja. De uppgifter som bolaget lämnat uppfyller de krav som rimligen kan ställas på en avvecklingsplan i nu aktuellt avseende. Bolaget kan inte påräkna något slutligt besked angående eventuell återflytt till Museikajen så länge som renoveringen av kajen inte är slutförd.

Bolaget har som bevisning åberopat sin skrivelse till stadsbyggnadskontoret daterad den 22 januari 2014.

Nämnden har avstått från att yttra sig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn i målet.

De bestämmelser som ska tillämpas i målet framgår av underinstansernas avgöranden.

Eftersom utgången i mark- och miljödomstolen gick bolaget emot och med hänsyn till att de skäl som domstolen la till grund för sitt avgörande inte hade anförts av vare sig nämnden eller länsstyrelsen borde mark- och miljödomstolen ha gett bolaget möjlighet att yttra sig över frågan om behovet av den sökta åtgärden är av tillfällig karaktär.

Denna brist får dock anses läkt genom att målet nu prövas av Mark- och miljööverdomstolen.

Tillfälligt behov

För att ett tidsbegränsat bygglov ska kunna beviljas krävs att den sökta åtgärden avser ett behov som verkligen är tillfälligt. Det förhållandet att åtgärden är lätt demonterbar eller lätt att flytta medför inte att åtgärden ska anses vara tillfällig om det samtidigt framgår att behovet inte är tidsbegränsat (jfr RÅ 1994 ref. 13, RÅ 1998 not 92 och Mark- och miljööverdomstolens domar i bl.a. mål nr P 10863-11, P 7678-13 och P 11590-13).

Bolaget har anført att placeringen av pråmen på den aktuella platsen är begränsad i tid och att avsikten är att flytta tillbaka till Museikajen när renoveringsarbetena av kajen är klara, alternativt hitta en ny plats för pråmen.

För att kunna betrakta behovet av den sökta åtgärden som tillfälligt måste den alternativa lösningen vara så konkret att man kan bedöma att behovet av den sökta åtgärden kommer att upphöra. Frågan är om den utredning som finns i målet på ett godtagbart sätt visar att det finns en alternativ framtida lösning vad gäller placering av pråmen.

Enligt uppgift i ansökan om tidsbegränsat bygglov har beskedet till bolaget varit att möjligheterna att komma tillbaka till Museikajen är små. I den s.k. avvecklingsplanen har bolaget angett att bolaget under hösten 2012 – våren 2013 gjorde en mycket omfattande inventering av tänkbara kajplatser och kunde då inte hitta andra lämpliga och möjliga platser än den som Stockholms Hamn AB kunde anvisa på Kungsholms strand samt att det inte är troligt att de skulle komma till annat resultat i dag.

De uppgifter som finns i målet är alltför vaga för att ge en övertygande bild av att det finns en konkret och långsiktig plan för hur man i framtiden, på annan plats, kommer att tillgodose behovet av den sökta åtgärden. Utifrån dessa uppgifter kan man inte bedöma om och i så fall när behovet av pråmen på aktuell plats kan förväntas upphöra. Eftersom bolagets avsikt är att fortsätta bedriva sin verksamhet blir det tredje alternativet, dvs. att avveckla verksamheten, snarare en konsekvens om en permanent plats för pråmen inte kan hittas och saknar relevans vid prövningen av om behovet av den sökta åtgärden kan anses tillfälligt.

Det är således inte visat i målet att behovet av den sökta åtgärden är tillfälligt och därmed saknas förutsättningar att meddela tidsbegränsat bygglov. Det finns således skäl att redan på den grunden avslå överklagandet. Eftersom nämnden avslagit ansökan om tidsbegränsat bygglov med hänsyn till påverkan på stadsbilden finner Mark- och miljööverdomstolen skäl att även pröva den frågan.

Påverkan på stadsbilden

Nämnden har, genom hänvisning till stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande, som skäl för sitt beslut att avslå ansökan om tidsbegränsat bygglov anført i huvudsak följande. Pråmen är olämpligt placerad och olämpligt utformad för att ligga jäms med Kungsholms strand. Pråmen ger ett negativt intryck i stadsbilden och kontakten med vattnet förloras.

Mark- och miljööverdomstolen kan genom sina iakttagelser vid synen och genom de fotografier som finns i handlingarna konstatera att den aktuella pråmen genom sin höjd och längd inte kan anses särskilt skrymmande på den aktuella platsen. Dess placering

innebär ändå en påverkan på stadsbilden eftersom det i övrigt inte finns några båtar eller liknande längs denna del av Kungsholms strand. Mark- och miljööverdomstolen anser att stor vikt bör läggas vid nämndens bedömning i fråga om påverkan på stadsbilden. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen anser Mark- och miljööverdomstolen att nämnden haft tillräckliga skäl att avslå ansökan på grund av att placeringen av pråmen på den aktuella platsen inte är lämplig med hänsyn till påverkan på stadsbilden.

Mot bakgrund av det som anförts ovan ska överklagandet avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander (skiljaktig), hovrättsrådet Margaretha Gistorp, referent, och tf. hovrättsassessorn Charlotte Jansson.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

Skiljaktig mening, se nästa sida

SKILJAKTIG MENING I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander vill bifalla överklagandet och anför följande.

Bolaget tvingades oförskyllt att flytta pråmen från kajplatsen vid Nationalmuséet på grund av att kajen måste tas i anspråk i samband med muséets ombyggnad. Jag anser att den av bolaget redovisade avvecklingsplanen uppfyller de krav man kan ställa på en avvecklingsplan med hänsyn till dessa omständigheter. Min uppfattning stärks av att mark- och miljödomstolen vid sin prövning av bolagets överklagande av avslaget på bygglovansökan opåtalat tog upp frågan om tidsbegränsat lov kunde medges (jfr principen om reformatio in pejus).

Stadsbyggnadsnämnden gav 2013 tillfälligt lov för pråmen på en plats utmed Kungsholms Strand knappt 100 m väster om den nu aktuella. Enligt uppgift, som inte har motsagts, var det Stockholms Hamn AB, som anvisade den nya platsen. Motivet till att avslå bygglovansökan för den ändrade placeringen framgår av tjänsteutlåtandet, som nämnden ställde sig bakom. I detta anges enbart att ansökan ska avslås i enlighet med 2 kap. 6 § PBL då pråmen skulle vara olämplig på platsen och ovarsam i området. Jämfört med det ursprungliga läget är pråmens ytterligare inverkan på miljön vid Kungsholms Strand synnerligen marginell.

Enligt 2 kap. 1 § PBL ska vid prövningar hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen. Jag anser att bolagets enskilda intresse av att under en övergångstid kunna ligga vid nu aktuell plats är starkare än de av nämnden angivna allmänna intressena. Enligt min mening ska därför stadsbyggnadsnämndens beslut upphävas och ärendet återförvisas till nämnden.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-03-03
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 5461-14

KLAGANDE

Nordens Ljus AB

Ombud: Advokat N H

MOTPART

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad, Box 8314, 104 20 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 1 september 2014, dnr 40322-20094-2014, se bilaga 1

SAKEN

Tidsbegränsat bygglov för präm på fastigheten Stockholm X

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 393562

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Nordens Ljus AB (nedan även benämnt bolaget) beviljades den 5 april 2013 ett tidsbegränsat bygglov för att under fem år angöra pråmen Nordens Ljus vid en kaj inom fastigheten X i Stockholm i höjd med adresserna Kungsholms Strand 123–125.

Den 23 september 2013 ansökte bolaget hos Stadsbyggnadskontoret i Stockholms stad om i första hand permanent och i andra hand tidsbegränsat bygglov för en annan placering av pråmen i höjd med adressen Kungsholms Strand 121. Under handläggningen av ärendet ändrade bolaget sin ansökning till att enbart avse tidsbegränsat bygglov under fem år.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad (nämnden) beslutade den 10 april 2014, § 29 dnr 2013–15527–575, att avslå ansökan. Beslutet överklagades av bolaget till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som den 1 september 2014 avslog överklagandet.

Bolaget har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens och stadsbyggnadsnämndens beslut ska bevilja bygglov i enlighet med ansökningen, dvs. ett femårigt tidsbegränsat bygglov att angöra/förtöja pråmen Nordens Ljus vid Kungsholms Strand 121, X i Stockholm.

Till stöd för sin talan har bolaget hänvisat till de omständigheter och grunder som bolaget har anfört i sitt överklagande till länsstyrelsen med följande tillägg. Någon prövning av de skäl som nämnden anfört som grund för sitt avslagsbeslut har länsstyrelsen inte gjort utan har istället bedömt de skäl som stadsbyggnadskontoret redovisat. De allmänna intressen som länsstyrelsen hänför sig till - *att pråmen ger*

ett negativt intryck i stadsbilden och att kontakten med vattnet förloras - ska jämföras med bolagets intresse av att ett tidsbegränsat tillstånd på fem år medges. Vid bedömning av klagandens intressen ska bland annat följande faktorer beaktas. Bolaget har ofrivilligt tvingats att flytta pråmen från sitt tidigare läge vid Museikajen. Det är Stockholms Hamn AB som har anvisat den nuvarande platsen. Avtalstiden löper med tolv månader i taget och den innevarande avtalsperioden löper ut den 30 juni 2015. En flytt av pråmen från det nuvarande läget till Kungsholms Strand 123-125 är förenat med stora kostnader utöver redan gjorda investeringskostnader, bl.a. omdragningar av el-, vatten- och avloppsledningar samt kostnader för lödning och bogsering.

Nämnden har givits tillfälle att yttra sig men har inte hörts av.

DOMSKÄL

Utredning

Mark- och miljödomstolen har den 3 november 2014 hållit syn på platsen.

Rättslig reglering m.m.

Huvudregeln är att permanent bygglov i första hand ska ges enligt 9 kap. 30–32 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL, för åtgärder som kräver bygglov (jfr prop. 2006/07:122, s. 54). Enligt 9 kap. 33 § första stycket, första meningen PBL får emellertid ett tidsbegränsat bygglov ges för en åtgärd som uppfyller något eller några men inte alla förutsättningar enligt 30–32 a §§ om åtgärden avses pågå under en begränsad tid.

I rättspraxis har slagits fast att den sökta åtgärden måste avse ett behov som verkligen är tillfälligt, så har exempelvis det förhållandet att en åtgärd är lätt demonterbar bedömts inte medföra att åtgärden ska anses vara tillfällig (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom i mål P 6220-13 med vidare hänvisning till andra avgöranden). Mark- och miljööverdomstolen har vidare, i mål P 7678-13, prövat en ansökan om tidsbegränsat bygglov för en återvinningsstation. Åtgärden

var en tillfällig placering i avvaktan på att en permanent plats skulle hittas. Domstolen tog bl.a. fasta på att kommunen, som var ansvarig för att det fanns återvinningsstationer i området, i sitt beslut inte hade redovisat uppgifter som visade att det fanns en konkret plan för framtiden innebärande att man på ett långsiktigt sätt tillgodosåg behovet av återvinningsstationer i området. Inte heller hade kommunen presenterat några andra alternativa lösningar. Att behovet av åtgärden var tillfälligt kunde därmed inte betraktas som trovärdigt. Detta medförde att den sökta åtgärden bedömdes avse ett behov som var beständigt över tid varför det inte fanns förutsättningar för att bevilja tidsbegränsat bygglov.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Som angetts ovan har det i praxis slagits fast att ett tidsbegränsat bygglov förutsätter att behovet av den sökta åtgärden verkligen är av tillfällig karaktär och att det förhållandet att en åtgärd är lätt demonterbar inte medför att åtgärden är tillfällig. Det ska också finnas en konkret plan för framtiden avseende en alternativ lösning.

Både nämndens och länsstyrelsens beslut saknar motivering i fråga om förtöjningen av Nordens Ljus vid sökt plats är av tillfällig karaktär. I stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat 26 mars 2014 finns följande angivet. ”Efter att kontoret kommunicerat tjänsteutlåtandet för permanent placering på platsen ändrade sökanden ansökan och sökte för en tidsbegränsad åtgärd istället. Behovet är tidsbegränsat då syftet är att hitta en annan plats som är mer permanent.” Det framgår också av handlingarna att stadsbyggnadskontoret har begärt in en avvecklingsplan men det enda som återfinns i nämndens akt är en skrift i vilken bolaget under rubriken ”Avvecklingsplan” uppger följande. ”Under förutsättning att vi medges återflytt till Museikajen eller annan plats som medger permanent placering, bogseras pråmen bort och eventuella ingrepp i kaj med mera återställs.” Enligt uppgift i ansökan om tidsbegränsat bygglov har beskedet till bolaget varit att möjligheterna att komma tillbaka till Museikajen är små. Bolaget har i målet inte presenterat någon annan konkret alternativ lösning för framtiden. Mark- och miljödomstolen finner därmed inte visat att behovet av den sökta åtgärden är enbart tillfälligt.

Sammanfattningsvis anser mark- och miljödomstolen att förutsättningarna för att meddela ett tidsbegränsat bygglov saknas redan på den grunden att bolaget inte förmått visa att behovet av den sökta åtgärden är av tillfällig karaktär. Överklagandet ska därför avslås. Vid denna utgång saknas anledning att pröva övriga förutsättningar för tidsbegränsat bygglov.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV427)

Överklagande senast den 24 mars 2015. Prövningstillstånd krävs.

Anna Adolfsson Hall

Kristina Littke

I domstolens avgörande har tingsfiskalen Anna Adolfsson Hall, ordförande, och tekniska rådet Kristina Littke deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Gustaf Mark.